

FORSVARSBYGG
Postboks 405 Sentrum
0103 Oslo

Saksbehandler:

Espen Olaf Henriksen

Inspeksjonsrapport: Inspeksjon ved Andøya flystasjon Kontrollnummer: 2023.016.I.SFNO

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Wenche Randi Georgsen

Fra Statsforvalteren i Nordland:

Espen Olaf Henriksen

Andre deltagere fra virksomheten:

Tore Spjelkavik
Kjell-Einar Bergersen
Ragnar Madsen
Trond Arne Larsen

*Andre deltagere fra Statsforvalteren i
Nordland:*

Kristine Vevik

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Andøya flystasjon den 23.2.2023. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Merk at vi i avsnittet «Andre forhold» varsler om trekking av utslippstillatelsene.

Statsforvalteren i Nordland avdekket fire avvik og ga to anmerkninger under inspeksjonen.

Avvik:

- Virksomheten har ikke levert årlige rapporter til Statsforvalteren om forbruk av avisingskjemikalier.
- Resultatene fra overvåkingsprogrammet for avisingskjemikalier er ikke registrert i databasen Vannmiljø og siden 2018 heller ikke rapportert til Statsforvalteren.
- På brannøvingsfeltet er kasserte kjøretøy brukt til redningsøvelser uten at virksomheten har nødvendig tillatelse.
- Virksomheten har vesentlige mangler i kartlegging av miljørisiko og i gjennomføring av risikoreducerende tiltak.

Anmerkninger:

- Dere bør vedlikeholde en oppdatert oversikt over status for tiltakene som er foreslått i miljørisikoanalysen.
- I miljørisikoanalysen må dere være oppmerksomme på at oljeutskillere kan ikke regnes som risikoreduserende tiltak for andre forurensningskilder enn oljeholdig vann.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

15. mars 2023	Espen Olaf Henriksen	Tilde Nygård
dato	kontrollør	seksjonsleder

Statsforvalteren i Nordland

Kopi av rapporten sendes til:

- Andøy kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: FORSVARSBYGG	
Organisasjonsnr.: 975950697	Eies av: 975950662
Bransjenr. (NACE-kode): 84.220 - Forsvar	

Kontrollert enheter

Navn: Andøya flystasjon	Anleggsnr.: 1871.0048.01
Kommune: Andøy	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Flyplass	
Tillatelse gitt: 5. august 2010	Sist endret: 24. mars 2017

Navn: Andøya flystasjon brannøvingsfelt	Anleggsnr.: 1871.0001.01
Kommune: Andøy	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Brannøvingsplass	
Tillatelse gitt: 18. mars 1996	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Statsforvalterens risikobaserte industritilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Avfall
- Utslipp til vann
- Kjemikalier

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Andøya flystasjon plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Andøya flystasjon innen 25. mai 2023 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfnopost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Nordland.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 3. februar 2023. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebysatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Andøya flystasjon bli ilagt et gebyr på kr 22 500,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7. Dette tilsvarer gebysats 3 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Nordland. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Nordland (jf. offentleglova) og våre nettsider.

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Virksomheten har ikke levert årlige rapporter til Statsforvalteren om forbruk av avisingskjemikalier.

Avvik fra:

Endret utslippstillatelse for Andøya flystasjon av 9. mars 2017¹, vilkår 6.2.

Kommentarer:

I utslippstillatelsens vilkår 6.2 er det satt krav om årlig rapportering av forbruk av avisingskjemikalier med rapportfrist 1. juni. Vi fikk en slik rapport 31.5.2018, men vi kan ikke finne at vi har mottatt slike rapporter i årene 2019-2022.

Avvik 2

Resultatene fra overvåkingsprogrammet for avisingskjemikalier er ikke registrert i databasen Vannmiljø og siden 2018 heller ikke rapportert til Statsforvalteren.

Avvik fra:

Endret utslippstillatelse for Andøya flystasjon av 9. mars 2017, vilkår 7.5.

Kommentarer:

Etter utslippstillatelsens vilkår 7.5 skal resultatene fra overvåkingsprogram for utslipp til grunn og vann sendes til Fylkesmannen (dvs. Statsforvalteren) i forbindelse med den årlige rapporteringen som er forutsatt i vilkår 6.2. I egenrapportering for 2017 fikk vi oversendt en del måleresultater. Dere kommenterte da at dere etter neste sesong, med større datagrunnlag, ville utarbeide en rapport med figurer og vurderinger av resultatene. Vi har imidlertid ikke mottatt noen ytterligere rapportering om resultatene av overvåkingsprogrammet.

I overvåkingsprogrammet (datert 24.3.2017) har dere skrevet i avsnitt 9 om evaluering at programmet vil løpe i tre år, og at dere så vil gjennomføre en evaluering for å vurdere videre overvåkingsbehov.

I inspeksjonsmøtet fikk vi avklart at programmet fremdeles gjennomføres og at måleresultater har blitt rapportert internt i Forsvarsbygg. Det er altså formidlingen til Statsforvalteren som har sviktet. I tillegg har dere ikke oppfylt kravet i vilkår 7.5 om registrering av måleresultatene i databasen Vannmiljø.

Avvik 3

På brannøvingsfeltet er kasserte kjøretøy brukt til redningsøvelser uten at virksomheten har nødvendig tillatelse.

Avvik fra:

Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 7.

---

¹ Tillatelsens oversendelsesbrev ble korrigert 24. mars 2017

Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) § 11-5

Kommentarer:

Forurensningslovens § 7 beskriver den generelle plikten til å unngå forurensning og i hvilke situasjoner det likevel kan være tillatt å gjøre noe som kan medføre fare for forurensning. En aktivitet med fare for forurensning kan for eksempel være tillatt om forurensningsmyndigheten har vedtatt en utslippstillatelse som omfatter den aktuelle aktiviteten.

Andøya flystasjon har en utslippstillatelse gitt av SFT 18.3.1996 som tillater drift av brannøvingsfelt. Denne tillatelsen omfatter imidlertid ikke redningsøvelser med bruk av kasserte kjøretøy.

Avfallsforskriftens kapittel 4 stiller en rekke krav til behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy, deriblant krav om egen tillatelse (§ 4-7). På linje med dette er vår praksis at også andre anlegg som håndterer kasserte kjøretøy skal ha en tillatelse med vilkår som regulerer driften. Hensikten med dette er blant annet å sikre at farlig avfall fra kjøretøyene blir forsvarlig håndtert. Hvis en tillatelse skal omfatte redningsøvelser med kasserte kjøretøy, vil vi sette som vilkår at kjøretøyene skal være miljøsanerte, noe som vil innebære at farlig avfall har blitt forsvarlig ivaretatt.

Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall skal sikre at farlig avfall tas hånd om uten fare for forurensning eller skade på mennesker eller dyr. Kriteriene for hvilket avfall som skal regnes som farlig er gitt i vedleggene 1 og 2 til avfallsforskriften kapittel 11. I vedlegg 1 – den europeiske avfallslisten – er farlig avfall identifisert med en stjerne foran avfallskoden. Dette gjelder for eksempel **16 06 01 blybatterier*.

Avfallsforskriften § 11-5 krever at farlig avfall skal oppbevares forsvarlig. Alle som håndterer farlig avfall skal gjennomføre nødvendige tiltak for å unngå fare for forurensning, skade på mennesker eller dyr. Farlig avfall skal heller ikke blandes sammen med annet avfall. Miljødirektoratet har konkretisert kravene til oppbevaring av farlig avfall i faktaark M-284 Håndtering av farlig avfall (2014). Her heter det blant annet at farlig avfall må være merket, oppbevart utilgjengelig for allmennheten og lagret slik at det ikke kan medføre forurensning til omgivelsene.

På brannøvingsplassen har dere stående en rekke kasserte kjøretøy, deriblant også en buss. Kjøretøyene står ikke på sammenhengende fast eller tett dekke (figur 1), og eventuelle lekkasjer av olje, drivstoff, frostvæske eller bremsevæske vil dermed kunne gå rett ned i grunnen. Ved siden av bussen var det plassert to «heavy duty» Sønnak blybatterier direkte på marka (figur 2). De bar preg av å ha vært lagret utendørs over noe tid. Lagringen av batteriene manglet merking og sikring mot forurensning til omgivelsene. Flyplassområdet er utilgjengelig for allmennheten, men farlig avfall bør uansett lagres på et nærmere avmerket og avgrenset område.

Håndteringen av blybatteriene illustrerer at det er grunn til å stille krav til anlegg som håndterer kasserte kjøretøy. Lagringa av usanerte kasserte kjøretøy på brannøvingsfeltet oppfyller heller ikke avfallsforskriftens krav til forsvarlig lagring av farlig avfall.

Figur 1. Lagrede kasserte kjøretøy på brannøvingsplass (foto: Statsforvalteren i Nordland).

Figur 2. Blybatterier lagret utendørs (foto: Statsforvalteren i Nordland).

Avvik 4

Virksomheten har vesentlige mangler i kartlegging av miljørisiko og i gjennomføring av risikoreducerende tiltak.

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 andre ledd nr. 6

Kommentarer:

Internkontrollforskriften sier i § 5 andre ledd nr. 6 at virksomheten må kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Forsvarsbygg har i rapport 0071/2017/MILJØ gjennomført en miljørisikoanalyse for Andøya flystasjon der 11 tenkbare uønskede hendelser er identifisert og vurdert. Miljørisikoanalysen

dekker det meste av tenkelige hendelser som kan føre til forurensning. I inspeksjonen ble vi imidlertid oppmerksomme på et par forhold som burde vært mer konkret behandlet i risikoanalysen og fulgt opp med risikoreduserende tiltak.

- Vi finner ikke at det er gjort en konkret vurdering av risikoen for lekkasje fra IBC'er med flydrivstoff (eller lignende væske) som var plassert flere steder på flystasjonen (stasjoner for oppfylling av tankbil, pumpestasjon og brannøvingsplass). Ved brannøvingsplassen var det to slike beholdere. Den ene var nesten tom, men til gjengjeld tilsynelatende tatt av vinden, slik at den lå opp ned i utkanten av øvingsområdet. På grunn av snødekt mark på inspeksjonstidspunktet var det noen steder vanskelig å vurdere hvor eventuelle lekkasjer kan havne, men vår vurdering er at det er behov for risikoreduserende for de fleste eller alle plasseringene.
- Vi savner vurdering av risiko for forurensning og forsøpling fra øvingsaktiviteter med kasserte kjøretøy som ikke er sanerte, samt fra lagringa av disse kjøretøyene, jf. avvik 3. Vår vurdering er at det er behov for risikoreduserende tiltak.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Dere bør vedlikeholde en oppdatert oversikt over status for tiltakene som er foreslått i miljørisikoanalysen.

Kommentarer:

På inspeksjonstidspunktet kunne dere ikke legge fram en oppdatert oversikt over status for tiltakene i miljørisikoanalysen fra 2018. I dokumentet er det under punkt *1.3 Oppdatering* beskrevet et årlig møte for å avklare om det er endringer som gir behov for oppdatering av analysen. I inspeksjonsmøtet kom det fram at mulige tiltak ble revurdert i 2020, men uten at det resulterte i endringer i hva som er satt opp som mulige tiltak.

Anmerkning 2

I miljørisikoanalysen må dere være oppmerksomme på at oljeutskillere kan ikke regnes som risikoreduserende tiltak for andre forurensningskilder enn oljeholdig vann.

Kommentarer:

En oljeutskiller kan skille ut mindre mengder olje fra oljeholdig vann. Den kan ikke stoppe utslipp av vannløselige kjemikalier eller større mengder olje. Til miljørisikoanalysens hendelse nr. 2, uønsket spredning av avisingskjemikalier, er det satt opp som risikoreduserende tiltak at hallen for lagring av aviform og urea er tilkoblet oljeutskiller. Oljeutskiller er også nevnt i nr. 3, i forbindelse med uønsket spredning av brannskum og i nr. 5 (utslipp av kjemikalier).

8. Andre forhold

Varsel om trekking av utslippstillatelser

Utslippstillatelsen for brannøvingsfelt som ble gitt av daværende Statens forurensningstilsyn til Andøya flystasjon 18. mars 1996 er formelt ennå gyldig. Innholdet er imidlertid ikke oppdatert i henhold til dagens forvaltningspraksis og gjeldende regelverk.

Når utslippstillatelsen for brannøvingsplassen skal oppdateres, kan det være hensiktsmessig å innarbeide den i en samlet utslippstillatelse som gjelder både for avisingskjemikalier og brannøvingsplass. Utslippstillatelsen for avisingskjemikalier ble endret i 2017, men er i hovedsak basert på en tillatelse gitt i 2010. Denne er dermed heller ikke i tråd med dagens standard for regulering av utslipp fra flyplasser.

I henhold til forurensningsloven § 18 tredje ledd kan en tillatelse tilbakekalles eller endres når det har gått 10 år etter at den ble gitt. Vi varsler med dette om at vi planlegger å oppheve utslippstillatelsen for drift av brannøvingsfelt av 18. mars 1996 og tillatelse til utslipp av fly- og baneavisningskjemikalier, opprinnelig gitt 5.8.2010.

Vi ber derfor om at dere innen 20.10.2023 sender oss søknad om ny utslippstillatelse. Hvis dere har praktiske problemer med å få ferdigstilt søknaden innen 20.10., ber vi om at dere innen samme frist sender oss en redegjørelse for når dere, uten unødig opphold, kan få ferdigstilt en søknad.

Vi er kjent med at dere planlegger å avvikle bruken av dagens brannøvingsfelt i løpet av sommeren 2024. En søknad om ny utslippstillatelse bør primært gjelde for et eventuelt nytt konsesjonspliktig brannøvingsfelt på flystasjonen. Samtidig ønsker vi å få satt en ramme for gjenværende driftstid og driftsform for eksisterende øvingsfelt.

Merknader til dette forhåndsvarselet om trekking av tillatelser kan sendes oss innen tre måneder etter at varselet er mottatt.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Utslippstillatelse for Andøya flystasjon (drift av brannøvingsfelt) av 18.3.1996
- Utslippstillatelse for fly- og baneavisningskjemikalier for Andøya flystasjon av 5.8.2010 med endringer 9.3.2017.